

TOPSIDE

Oportunități de Training pentru Persoanele
cu Dizabilități Intelectuale din Europa

**Sfaturi și ghid
pentru mentorii susținătorilor
de la egal la egal**

www.peer-training.eu

Autori: TOPSIDE parteneri

- Hugh Savage, ENABLE Scoția
- Petra Nováková, Inclusion Czech Republic, Cehia
- Juultje Holla, Perspectief, Țările de Jos
- Alina Sima & Cristina Burlacu, Pentru Voi, România
- Ivana Vilademunt & Anna Gutierrez Roca, Sant Tomas, Spania
- Taija Humisto, KVTL, Finlanda
- Camille Latimier & Luca Magri, Inclusion Europe

©Inclusion Europe, Bruxelles, octombrie 2013

Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene.

Această publicație reflectă numai punctul de vedere al autorului și Comisia nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.

A FI MENTOR ÎNSEAMNĂ A AVEA O POZIȚIE PRIVILEGIATĂ!

Mentorul constituie un element important pentru sprijin de la egal la egal și noi credem că persoanele care oferă acest suport vor avea de câștigat urmărind sfaturile și ghidul din materialul de față.

Persoanele care oferă acest gen de mentorat trebuie să conștientizeze pe deplin principiile și instruirea care susțin programul **TOPSIDE**, precum și programul de formare pentru susținători.

O importanță deosebită o au înțelegerea și empatia față de scopurile proiectului, și anume faptul că adulții cu dizabilități intelectuale pot și trebuie să beneficieze de suportul altor adulți cu dizabilități intelectuale.

Mentorii trebuie să fie persoane cu capacități și experiența corespunzătoare pentru a fi capabili să se adapteze cât de mult posibil la aspectele suportului pe care susținătorii trebuie să îl ofere altor adulți cu dizabilități intelectuale.

Acest lucru nu sugerează faptul că aceste persoane trebuie să fie neapărat „profesioniști”; se poate presupune, mai mult decât rezonabil, că și voluntarii cu aptitudinile și atitudinea potrivită își pot asuma acest rol.

Susținătorul de la egal la egal trebuie să fi trecut prin prealabil printr-o perioadă de formare și suport pentru a fi în măsură să ofere sprijin de la egal la egal altor persoane cu dizabilități. Acest lucru trebuie să fie însoțit de suport și facilitat printr-un material de instruire, respectiv un ghid pentru formatori.

Susținătorul trebuie instruit și încurajat atunci când oferă sprijin de la egal la egal, astfel încât să nu ofere un sfat direct sau o instrucțiune directă persoanei căreia îi acordă sprijin, ci să o determine să se gândească la toate opțiunile pe care le are fără nicio influență nepotrivită din partea susținătorului.

Susținătorul are responsabilitatea de a-și folosi propria experiență pentru a ajuta persoana care solicita suport. Ei trebuie să folosească experiența pentru a acordă sprijin de la egal la egal, astfel încât persoana respectivă să înceapă să înțeleagă calea de acțiune pe care să o ia în considerare și să ajute persoana respectivă să facă propriile alegeri, în cunoștință de cauză.

La fel ca noi toți, și susținătorii pot întâlni probleme și dileme pe care nu le-au anticipat sau întâlnit înainte, atunci când încep să ofere cuiva sprijin de la egal la egal.

Când se întâmplă acest lucru, este important să se poată îndrepta către un mentor care să fie un facilitator al suportului, dacă acest lucru devine necesar sau dacă pur și simplu au nevoie ca cineva în care au încredere și pe care îl/o respecta să vina să îi susțină în a aplica ceea ce ei au învățat.

Desigur că este important ca susținătorul să se simtă confortabil în prezența persoanei care îi oferă acest gen de suport. Posibil să existe între ei, în prealabil, o relație de prietenie și

încredere reciprocă, iar în cazul în care această relație nu există deja, trebuie făcute toate eforturile pentru a crea o astfel de relație ca precursor al oricărui proces de mentoring.

Pe baza experienței noastre colective, considerăm că un formator nu trebuie să își asume și rolul de mentor, deoarece asta ar putea genera confuzie de ambele părți și ne putem imagina ușor că acest lucru poate afecta în mod negativ relația dintre mentor și susținător. În mod ideal, mentorul trebuie să fie altul decât formatorul și să înțeleagă clar care îi sunt rolul și responsabilitățile și cum diferă acestea de cele pe care le are un formator.

Atunci când vorbim despre „imitarea sprijinului de la egal la egal” ne referim la faptul că este important să înțelegem că a fi mentor presupune un proces de facilitare. Susținătorul care la rândul său caută suport trebuie să fie încurajat printr-un set de procese, conform instruirii pentru susținători, astfel încât să ajungă la soluții și decizii pe baza propriilor lor alegeri.

Susținătorul poate fi stimulat de către mentor să își amintească fie propriile experiențe, fie experiențele altora, pentru a putea oferi un sprijin de la egal la egal mai bun. Mentorul își poate folosi la rândul său propria experiență pentru a-l consilia pe susținător. De asemenea, îl poate ajuta pe susținătorul de la egal, dacă acesta își exprimă îngrijorarea în privința susținerii pe care acesta din urmă o acordă altcuiva. Cel mai bun mod de a face acest lucru este prin simularea procesului de sprijin de la egal la egal, luând în considerare toate consecințele fiecăreia dintre deciziile luate de către susținător.

Mentorilor li se solicita să nu furnizeze opinii directe ci să ofere suport susținătorilor pentru ca aceștia să-și poată găsi propria cale, îndrumându-i de așa manieră încât să poată rezolva problemele.

Susținătorul de la egal la egal trebuie să-și ofere experiența și aptitudinile pentru a ajuta persoana căreia îi oferă suport să ia decizii în cunoștință de cauză pe baza opțiunilor pe care le au. și în cazul mentorului, procesul și principiile trebuie să se reflecte în suportul pe care îl oferă susținătorilor de la egal la egal.

De aceea este important să nu fie privit ca un „expert” care doar oferă instrucțiuni. Mentorul trebuie să încurajeze susținătorul să gândească pe baza propriilor sale învățăminte și a dezvoltării sale personale, respectiv să faciliteze un proces în care susținătorul își poate determina singur calea de mers înainte.

Pot exista cazuri în care susținătorul simte că nu poate determina următorii pași în cadrul procesului. În aceste cazuri este posibil să fie nevoie să i se acorde suport pentru a identifica alte surse de ajutor sau de mentoring.

Și în acest caz, procesul este asemănător celui de sprijin de la egal la egal în care oamenii care caută suport sunt ajutați să se gândească la mai multe opțiuni diferite sau la „pașii următori” atunci când încearcă să își rezolve problemele pe care le au.

Singura excepție importantă de la aceste procese de echilibrare o constituie cazul când o persoană dezvăluie în mod clar unui susținător de la egal la egal o situație în care s-a comis un rău sau un abuz. În acel punct, mentorul ar putea să își asume responsabilitatea de a asista direct prin analizarea situației și, dacă este cazul, prin transmiterea de informații către autoritățile sau persoanele competente. Susținătorul de la egal la egal nu are un rol formal dar are statutul de voluntar. Ca urmare, este important să se înțeleagă și să fie clar că cerința de a

raporta autorităților competente situațiile în care s-a comis un rău sau un abuz elimină orice alte considerente și este de asemenea important să i se reamintească susținătorului această cerință, precum și necesitatea de a-i apăra pe ceilalți de orice rău sau abuz. Susținătorul de la egal la egal va trebui să fie conștient de responsabilitățile ce-i revin în aceste cazuri dar, în cazul în care vor întâlni orice situație de acest gen, vor avea nevoie de activități de coaching sau mentoring și mai intense în acele momente. Mentorul va trebui să își asume în astfel de situații responsabilitatea de a face toți pașii necesari și să caute ei înșiși consiliere sau îndrumare, după caz.

Mentorul trebuie să încurajeze și să susțină reducerea graduală a nevoii de suport facilitativ a susținătorului. Relația dintre mentor și susținător nu a fost concepută pentru a deveni un „parteneriat” permanent, ci o relație ce trebuie utilizată doar până în momentul în care susținătorul ajunge singur la concluzia că nu mai are nevoie de acest tip de suport.

Acest lucru poate să difere de la o persoană la alta, dar rolul de mentor trebuie să fie acela de a încuraja prin calitatea contribuției la o autonomie extinsă a susținătorului de la egal la egal, reducând în același timp nevoia de a ține legătura cu mentorul. Mentorii trebuie să fie conștienți în permanență de acest lucru și să permită în mod conștient susținătorului de la egal la egal să se bazeze pe îndrumarea sa pentru a-și extinde propria dezvoltare de așa manieră încât să nu aibă un impact negativ asupra susținătorului.

Mentorul trebuie să fie o persoană capabilă și conștientă, astfel încât să poată include toată consilierea descrisă mai sus în relația sa cu susținătorul. Trebuie să fie foarte familiarizat cu elementele relevante din programul de formare **TOPSIDE** care au legătură cu relația dintre susținătorul de la egal la egal și persoana căreia îi oferă sprijin.

Acestia trebuie să remarce în special faptul că susținătorul de la egal la egal nu este un înlocuitor de om de suport ci o persoană de aceeași vârstă care oferă sprijin de la egal la egal pe baza unui context similar și empatic. Această perspectivă unică nu trebuie să fie afectată de relația dintre mentor și susținătorul de la egal la egal.

Reamintim că mentorul trebuie să fie pe deplin conștient și să acorde suport deplin aspirațiilor programului pentru susținători și să aibă grijă ca suportul oferit să nu afecteze negativ acest lucru, în niciun mod.

Relația dintre mentor și susținător poate fi de lungă durată, în funcție de situație. Pe de altă parte, este posibil să apară un moment în care mentorul nu mai trebuie să joace acest rol. Ambele scenarii sunt situații plauzibile din punctul nostru de vedere pe baza diferitelor circumstanțe, dar țelul este de a reduce orice sprijin inutil acordat de mentor.

Țelul final este ca susținătorul de la egal la egal să ajungă să poată oferi independent sprijin de la egal la egal, dar asta presupune timp și angajament din partea ambelor părți. Dar și când vine acea zi...!

Iată top 10 al celor mai importante sfaturi și îndrumări - pe scurt - pe care vi le recomandăm!

Un mentor trebuie...

1. Să creadă în capacitatea și capabilitatea oamenilor cu dizabilități intelectuale de a-și acorda reciproc sprijin de la egal la egal.
2. Să înțeleagă și să susțină total programul de formare **TOPSIDE** pentru sprijin de la egal la egal.
3. Să adopte și să imite procesele de sprijin de la egal la egal atunci când activează ca mentor.
4. Să adopte o abordare facilitativă, atunci când oferă suport.
5. Să le explice clar susținătorilor că ei nu sunt “experți” și că, practic, ei nu fac decât să ofere ei înșiși sprijin de la egal la egal.
6. Să încurajeze susținătorii să se bazeze tot mai puțin pe mentoring și să se îndrepte tot mai mult către propriile lor capabilități și experiențe.
7. Să creadă și să acționeze pentru a se asigura că țelul final este ca susținătorul să nu mai aiba nevoie de mentoring din partea lor.
8. Să fie persoane capabile și conștiente care dețin atitudinea și comportamentele necesare.
9. Să nu îl direcționeze pe susținător. *(Cu excepția cazurilor când se dezvăluie informații despre o persoană căreia i se face un rău sau care este victima unui abuz).*
10. Să sprijine și să faciliteze rolul de susținător de la egal la egal pentru a promova și susține țelurile proiectului **TOPSIDE**.

Iata câteva exemple de acțiuni de mentoring. Succes!

Cehia

În Cehia am avut o întâlnire cu mentorul înainte ca ea să se întâlnească la rândul ei cu susținătorii noștri. Îi explicasem deja ambele roluri. Ne-am întâlnit împreună cu grupurile de suport unde mentorul a putut să-i vadă pe oameni în acțiune! În momentul în care am simțit că se generase un climat de căldură și încredere le-am explicat susținătorilor cum se pot adresa mentorului atunci când simt că au nevoie de acest suport. Când ne-am întâlnit cu toții pentru ultima dată, le-am reamintit tuturor, atât mentorilor cât și susținătorilor, modul în care trebuie să funcționeze relația dintre ei și care sunt cazurile în care susținătorii de la egal la egal se pot adresa mentorilor pentru a obține consiliere sau mentoring.

Spania.

.... Am modificat modul de organizare al întâlnirilor dintre susținătorii de la egal la egal și persoanele cărora le oferă sprijin după ce am ajuns la concluzia că unele persoane au nevoie de mai multă formare decât altele pentru a-și îndeplini corespunzător rolul. Întâlnirile nu au mai avut loc individual ci în grupuri mai mici care să includă o persoană cu abilități mai dezvoltate și două persoane care au nevoie de mai multă formare dar care ar putea începe astfel să-și exerseze rolul de susținător de la egal la egal.

În aceasta prima fază mentorul joacă un rol important deoarece trebuie să faciliteze activitățile - *ca și mentor, nu ca și formator!* - pe care le desfășoară participanții și strategiile adoptate pentru a oferi suport în fiecare situație. Mentorul va trebui să fie prezent la întâlnirile dintre susținători și persoanele cărora le oferă sprijin, pentru a observa și mai apoi a facilita reflecția asupra modului în care susținătorul și-a însușit rolul.

Scoția.

În Scoția am avut noroc și am reușit să recrutăm șase facilitatori noi pentru rețeaua noastră de grupuri de consilieri din întreaga țară, ajungând la un număr total de șapte. Acești facilitatori au trecut prin formarea de debut când am introdus programul **TOPSIDE** - cu participare și suport activ chiar din partea susținătorilor - și am discutat cu ei rolul de mentor al echipei noastre actuale de suport. Rolul mentorilor susținătorilor de la egal la egal a fost asigurat anterior de către alte persoane, dar aceasta era o oportunitate de a pune la punct o structură coerentă pentru rolul de mentor. Primele semne au indicat faptul că noii participanți căutau o introducere mai aprofundată în programul **TOPSIDE** și ne-am organizat ca atare în luna ce a urmat. Susținătorii noștri au fost invitați din nou să participe. Acest fapt ne-a permis să discutăm împreună și să rafinăm rolul de mentor, precum și să reflectăm împreună asupra experiențelor de până atunci și asupra rolurilor cumulate de mentor și susținător de la egal la egal.

Inclusion Europe

Programul
Învățare pe
toată durata vieții

Cu sprijinul programului Programul învățare pe toată durata vieții al Uniunii Europene.

www.peer-training.eu